

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Effectmeting ouderbijeenkomsten Gezag & Omgang regio Gelderland

Oktober 2019

Publieksversie

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
Aanleiding	4
Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	4
Afbakening onderzoek	5
2. Uitvoering onderzoek	6
3. Resultaten van het onderzoek	7
Informatie van ouders	7
Informatie van ketenpartners	11
Informatie van raadsonderzoekers	14
4. Beantwoording onderzoeksvragen en conclusies	18

Samenvatting

Deze rapportage bevat de resultaten van het onderzoek naar de effectiviteit van de ouderbijeenkomsten in de regio Gelderland.

Vanaf 2015 zijn in Gelderland ouderbijeenkomsten georganiseerd voor in eerste instantie ouders die wachten op een raadsonderzoek. In de ouderbijeenkomsten gaat om het op gang brengen van een bewustwordingsproces bij ouders zodat ouders zien dat hun gedrag gevolgen heeft voor hun kinderen. De ouderbijeenkomsten zijn inmiddels niet meer alleen bedoeld voor ouders die wachten op een raadsonderzoek. Ook ketenpartners verwijzen ouders naar de ouderbijeenkomst. Bedoeling is dat deze informatie ouders in een zo vroeg mogelijk stadium van een scheiding bereikt.

Om inzicht te verkrijgen in de effecten van de ouderbijeenkomsten is de mening van ouders, ketenpartners en raadsonderzoekers gevraagd over de verschillende elementen van de ouderbijeenkomsten. Hiervoor zijn internetvragenlijsten gebruikt.

Analyse van de reacties laat zien dat ouders, ketenpartners en raadsonderzoekers positief staan tegenover de ouderbijeenkomsten. Ouders spreekt vooral de informatie over de ervaringen van kinderen bij een scheiding aan en nagenoeg alle ouders zouden andere ouders aanraden om naar een bijeenkomst te gaan. Het grootste deel van de ouders heeft de ouderbijeenkomst als positief ervaren. Echter de situatie waarin ouders verkeren kan maken dat de inhoud van de ouderbijeenkomst voor hen minder relevant is.

Ketenpartners zien de ouderbijeenkomst als een waardevol hulpaanbod dat in een behoefte voorziet. Over het algemeen zijn ketenpartners van mening dat de ouderbijeenkomsten niet door de RvdK georganiseerd moeten worden maar door organisaties in het voorveld. Alom is de opvatting dat ouders in een zo vroeg mogelijk stadium geïnformeerd moeten worden over de gevolgen voor de kinderen van het handelen in scheidingssituaties.

Raadsonderzoekers verwijzen ouders zo nodig ook zelf naar een ouderbijeenkomst. Ook zij zijn van mening dat ouders in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte moeten zijn van de gevolgen van de scheiding en hun handelen voor de kinderen. De mate waarin tijdens het raadsonderzoek aandacht is voor deelname van ouders aan de ouderbijeenkomsten varieert. Ook in 2019 weten raadsonderzoekers niet altijd of ouders een bijeenkomst hebben bijgewoond. Driekwart van de raadsonderzoekers merkt soms dat ouders een bijeenkomst hebben bijgewoond. Ouders lijken dan te beseffen dat oplossingen moeten worden gezocht en tijdens het onderzoek kan het kind eerder centraal gezet worden.

1. Inleiding

Aanleiding

In Gelderland is in september 2015 gestart met ouderbijeenkomsten¹ voor, in eerste instantie, ouders die wachten op een Gezag & Omgangsonderzoek (G&O) van de RvdK. In de afgelopen jaren hebben diverse ouderbijeenkomsten plaatsgevonden. Er nemen niet alleen ouders deel die wachten op een G&O onderzoek. Ook nemen ouders deel wanneer een raadsonderzoek, een G&O onderzoek of en beschermingsonderzoek al gestart is. Daarnaast nemen ouders deel die via ketenpartners (hulpverlening en Rechtbank) gewezen zijn op het bestaan van de bijeenkomsten.

Vanaf 2015 hebben in Gelderland 40 bijeenkomsten plaatsgevonden met gemiddeld 50 tot 80 deelnemers. Het bestaansrecht en de waarde van de ouderbijeenkomsten worden in Gelderland algemeen erkend. De initiatiefnemers ontvangen regelmatig spontaan positieve reacties van ouders en ketenpartners.

Vanaf 2019 zijn vanuit het Gelderse initiatief ouderbijeenkomsten georganiseerd in andere regio's in het land. Doel hiervan is om de inhoud van de bijeenkomsten breed bekend te maken binnen de samenleving. In de ouderbijeenkomsten gaat het om het op gang brengen van een bewustwordingsproces bij ouders in een zo vroeg mogelijk stadium bij scheiding. De bedoeling is de keten nut en noodzaak hiervan te laten zien en in deze samen op te trekken. Uiteindelijk gaat het er om dat het kijken door de ogen van het kind bij echtscheidingsproblematiek meer focus krijgt bij ouders, netwerk, ketenpartners en bestuurders.

Door de directie is gevraagd om een effectmeting van de ouderbijeenkomsten. Hierbij is van belang te beseffen dat het ouders bewust maken van de gevolgen van de scheiding voor kinderen tijdens een ouderbijeenkomst één van de middelen is die er mogelijk toe bijdraagt dat kinderen minder last ondervinden van de scheiding van hun ouders. Welke bijdrage dit middel precies levert is niet te onderscheiden, gegeven het complexe aantal factoren dat op elkaar inwerkt. Doel van het onderzoek kan dan ook niet zijn het meten van het effect van de ouderbijeenkomsten op het welzijn van kinderen.

Wel is het mogelijk om inzichtelijk te maken welke resultaten mogelijk aan de ouderbijeenkomsten zijn toe te schrijven.

Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek laat zich omschrijven als het verkrijgen van inzicht in aspecten die als gevolg van de ouderbijeenkomsten veranderen bij en voor scheidende ouders en waardoor kinderen minder last hebben van de scheiding van hun ouders. Het onderzoek richt zich op resultaten die aan de ouderbijeenkomsten zijn toe te schrijven.

Dit leidt tot de volgende algemene onderzoeksvraag: *hoe draagt het aanbieden van ouderbijeenkomsten G&O bij aan een goede situatie voor kinderen waarvan de ouders scheiden?*

Verwacht mag worden dat de situatie voor kinderen verbetert wanneer ouders die scheiden zich meer bewust zijn van de situatie waarin zij samen met hun kinderen verkeren en wanneer ouders naar hun eigen handelen kunnen kijken. De ouderbijeenkomsten proberen dit te bewerkstelligen.

Voor een onderzoek naar de resultaten van de ouderbijeenkomsten is het goed om onderscheid te maken tussen de ouderbijeenkomsten in Gelderland en de ouderbijeenkomsten die in 2019 zijn gestart in de rest van het land. In Gelderland hebben ketenpartners en raadsmedewerkers al langere tijd ervaring met de ouderbijeenkomsten. Het meten van effecten heeft in de Gelderse situatie de meeste kans van slagen. Vandaar dat het onderzoek naar de effecten zich ook richt op Gelderland.

¹ doel en uitgangspunten van de ouderbijeenkomsten zijn vastgelegd in documenten van de regio Gelderland

Afbakening onderzoek

Het onderzoek beperkt zich tot een effectmeting van de ouderbijeenkomsten. Hier valt de monitoring van het project landelijke ouderbijeenkomsten buiten.

Desgewenst zijn gebruikte middelen, eventueel met aanpassingen, ook elders te gebruiken..

De algemene onderzoeksvraag laat zich vertalen in de volgende deelvragen:

1. Zijn ouders zich na deelname aan de bijeenkomst meer bewust van het effect van hun eigen gedrag op de situatie waarin hun kind door de scheiding verkeert?
2. Heeft deelname aan de bijeenkomst geleid tot veranderingen in gedrag bij ouders?
3. Heeft deelname aan de ouderbijeenkomst gevolgen voor het raadsonderzoek?

Het volgende hoofdstuk laat zien op welke wijze informatie verkregen is om de deelvragen te beantwoorden. Daarna zullen in hoofdstuk 3 de resultaten gepresenteerd worden. In hoofdstuk 4 vindt de beantwoording van de onderzoeksvragen plaats.

2. Uitvoering onderzoek

De informatie om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is zo efficiënt mogelijk verzameld. Bronnen zijn ouders, ketenpartners, raadsmedewerkers en bij de RvdK beschikbare informatiebronnen.

Informatie via ouders

Ouders die deelgenomen hebben aan een bijeenkomst in november 2018 of februari 2019 hebben een (internet) vragenlijst ontvangen. In de vragenlijst is gevraagd naar de ervaringen van de ouders met de ouderbijeenkomst. Ook is aan ouders gevraagd of zij eventueel in de toekomst nogmaals benaderd mogen worden voor onderzoeksdoeleinden.

Dit laatste maakt het mogelijk om ouders na verloop van tijd nog eens te benaderen en hun ervaringen te vernemen.

Informatie via ketenpartners

Ketenpartners die uitgenodigd zijn voor een bijeenkomst zijn schriftelijk gevraagd naar de ervaringen. Daarnaast is hen gevraagd of zij ouders verwijzen en of zij veranderingen opmerken bij ouders na het bijwonen van een ouderbijeenkomst.

Informatie via raadsmedewerkers

Raadsmedewerkers in Arnhem die in 2018 en de eerste 3 maanden van 2019 G&O onderzoeken hebben afgerond, zijn via een vragenlijst (internet) gevraagd naar hun ervaringen met ouders die een bijeenkomst hebben bijgewoond. Er is gevraagd naar de mogelijke gevolgen voor het raadsonderzoek en naar good practices.

3. Resultaten van het onderzoek

In dit hoofdstuk zal eerst ingegaan worden op de ervaringen van ouders die een ouderbijeenkomst hebben bijgewoond. Vervolgens komt de mening van de ketenpartners aan de orde. Het hoofdstuk besluit met de mening van raadsonderzoekers.

1. Informatie van ouders

Eind april 2019 zijn 118 ouders benaderd met een vragenlijst waarin zij hun ervaringen met de ouderbijeenkomst konden weergeven. Het zijn ouders die in november 2018 of februari 2019 voor een ouderbijeenkomst zijn uitgenodigd.

Boven aan de vragenlijst wordt genoemd dat men meerdere antwoorden mag geven.

Van 18 ouders is een ingevulde vragenlijst terugontvangen. Dit betekent een respons van 15,2%, er vanuit gaande dat alle ouders die zijn uitgenodigd ook aanwezig zijn geweest. Dit percentage is vergelijkbaar met de respons in het cliënttevredenheidsonderzoek dat de RvdK in het verleden heeft gedaan. In werkelijkheid zal de respons hoger zijn dan 15,2%.

De 18 ouders, 12 moeders en 6 vaders, zijn uitgenodigd door:

Raad voor de Kinderbescherming	6
Rechtbank/advocaat	7
Raad voor de Kinderbescherming en Rechtbank/advocaat	1
wijkteammedewerker	1
andere hulpverlener	3
Totaal	18

Bij de start van de bijeenkomst merkten ouders dat er erkenning was voor de moeilijke positie waarin zij als ouder zitten (9x genoemd), voelden zich welkom (7x genoemd) en werden nieuwsgierig (4x genoemd). Vijf ouders hebben ingevuld dat men dacht: 'wat doe ik hier.' Ouders konden meerdere antwoorden invullen.

Op de vraag wat sprak u aan tijdens de bijeenkomst laten 3 ouders weten dat niets hen aansprak. De overige 15 ouders noemden:

de informatie over de Raad voor de Kinderbescherming	4
de filmpjes van de kinderen	7
het verhaal van de moeder en de vader	6
de informatie over de ervaringen van kinderen bij een scheiding	9

De sfeer tijdens de bijeenkomst is door 10 ouders als positief ervaren. 3 van hen gaven ook aan op een positieve manier geraakt te zijn. Nog 4 andere ouders hebben aangegeven op een positieve manier geraakt te zijn. Ondanks de als positief bevonden sfeer,ervaarde een ouder zich ook beoordeeld als ouder. Ook twee andere ouders , die niets over de sfeer hebben vermeld, hadden deze ervaring. 4 ouders tenslotte vonden de sfeer veilig, 2 van hen hebben ook aangegeven de sfeer positief te ervaren.

Mening over de verschillende onderdelen van de bijeenkomst

Ouders is gevraagd naar hun mening over de verschillende onderdelen van de bijeenkomst. Dit heeft geleid tot het volgende beeld.

Het verhaal van de vader en de moeder

10 ouders geven aan dat ze het verhaal dat voorgelezen is herkennen, waarbij 3 van hen laten weten er niets aan te hebben voor de eigen situatie. 7 ouders geven aan het verhaal van de vader en de moeder niet te herkennen maar er toch iets aan te hebben voor de eigen situatie. Eén ouder laat weten zelf in een hele andere situatie te zitten.

Informatie over hoe kinderen de scheiding van ouders ervaren

10 ouders hebben aangegeven dat de informatie nuttig was en toepasbaar in hun eigen situatie. 7 ouders vonden de informatie interessant maar niet nuttig voor de eigen situatie.

In de toelichtende teksten komt vooral naar voren dat ouders inzicht hebben gekregen in hoe kinderen de scheiding ervaren en hoe belastend het voor kinderen is. Daarnaast is ook een aantal keren aangegeven dat de informatie niet van toepassing is of niet ingaat op bijzondere situaties zoals wanneer er sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling .

Alle ouders, op één uitzondering na, geven aan te beseffen dat hun kind het nodig heeft dat beide ouders een plek in het leven van hun kind hebben. De meeste ouders geven aan dit besef al te hebben gehad voor de bijeenkomst. Enkele ouders (4) geven aan hier al actie in te ondernemen. Een even groot aantal ouders wijst naar de andere ouder als factor die verandering blokkeert. Ook zijn er 4 ouders die aangeven dat zij niet weten hoe ze verder kunnen komen.

De filmpjes van de kinderen

Voor 11 ouders hadden de vertoonde filmpjes waarde. Zij hebben het volgende aangegeven.

door (één van) de filmpjes werd ik me ervan bewust hoe ons kind de huidige situatie ervaart	5
door de filmpjes kan ik me verplaatsen in ons kind en hoe zij de huidige situatie ervaart	7
door de filmpjes realiseer ik mij wat er kan gebeuren als de huidige situatie verslechtert	3

Door de andere ouders is aangegeven dat zij niets gezien hebben dat van toepassing is op hoe hun kind de huidige situatie beleeft c.q. dat de filmpjes niet op hun situatie van toepassing zijn.

Informatie over veranderingen

Gevraagd of ouders iets gehad hebben aan de informatie over veranderingen, laten 6 ouders weten zich er van bewust te zijn dat zij als ouders hulp nodig hebben en geeft één van hen aan ook zelf hulp nodig te hebben. Daarnaast geven nog 2 ouders aan zelf hulp nodig te hebben. Drie ouders geven aan niets aan de informatie te hebben gehad. Daarnaast laten diverse ouders (6) weten dat in hun situatie verandering niet mogelijk is. Expliciet is gevraagd of ouders beseffen dat hulp nodig is. Hierop antwoorden 6 ouders dat hun ex-partner hulp nodig heeft. 2 ouders geven aan dat zowel hun ex-partner als zij samen hulp nodig hebben. 2 ouders geven aan beiden individueel hulp nodig te hebben. Twee ouders beseffen al voor de ouderbijeenkomst dat hulp nodig was. Twee ouders tenslotte geven aan dat hulp niet nodig is omdat ze het zelf oplossen en één ouder geeft aan dat hulp toch niet helpt en kinderen inmiddels hun eigen plan trekken.

Gevolgen van de bijeenkomst

Vervolgens is ouders gevraagd met wie zij naar de bijeenkomst zijn gekomen en welke gevolgen de bijeenkomst heeft gehad. De meerderheid van de ouders (11) is alleen naar de bijeenkomst gekomen; 3 ouders waren in gezelschap van een familielid en 4 ouders in gezelschap van vriend of vriendin.

Op de vraag of zij met iemand hebben kunnen napraten blijkt dat slechts 3 ouders dat niet hebben kunnen doen zoals uit onderstaande gegevens blijkt.

ja, met degene die bij me was tijdens de bijeenkomst	6
ja met iemand anders	9
nee, ik heb met niemand kunnen praten over wat ik gehoord heb	2
nee, ik heb met niemand kunnen praten en heb daar wel behoefte aan gehad	1

Op de vraag of ouders dingen anders zijn gaan doen voor hun kinderen en daarover in gesprek zijn met hun ex-partner antwoorden 2 ouders positief. 4 ouders laten weten dat te willen maar dat het nog niet gelukt is. Voor de overige ouders is dit niet aan de orde.

Nagenoeg alle ouders (1 ouder zou dit niet doen) zouden andere ouders aanraden om naar een bijeenkomst te gaan. Wel geven enkele ouders (3) aan dat dit afhankelijk is van de situatie. Voor situaties waarin sprake is van huiselijk geweld beveelt men een andere inhoud van de bijeenkomst aan.

Reactie op aantal concluderende stellingen

Aan de ouders is een aantal stellingen voorgelegd waarin een deel van de bovenstaande vragen is samengevat. In onderstaande tabel de reacties van de ouders. De antwoordcategorieën helemaal oneens en oneens zijn samengevoegd. Zo ook de categorieën eens en helemaal eens.

	oneens	noch oneens noch eens	eens	nvt	totaal
Door de ouderbijeenkomst heb ik veel nieuwe dingen gehoord	6	8*	3	1	18
Ik denk dat ons kind last heeft van de huidige situatie die te maken heeft met de scheiding	2	4	12		18
Door de ouderbijeenkomst kan ik beter bedenken wat de huidige situatie betekent voor ons kind	4	3	9	2	18
Ik weet nu dat ik zelf iets aan de situatie van ons kind kan veranderen	5	4	7	2	18
Ik verwacht dat het raadsonderzoek gaat helpen om de situatie van ons kind te veranderen	3	5	5	5**	18
Door de ouderbijeenkomst besef ik dat wij als ouders beiden iets kunnen doen om de situatie van ons kind te verbeteren	4	4	8	2	18
Sinds de ouderbijeenkomst ben ik dingen rond ons kind anders gaan doen	3	3	7	5	18

*Ouders geven aan dat zij zelf al veel informatie hebben verzameld via b.v. internet. Dit maakt dat zij wel weten wat de huidige situatie betekent voor hun kind.

**Voor een deel van de ouders was een raadsonderzoek niet aan de orde.

Overige informatie

Tot slot van de vragenlijst is ouders gevraagd of zij nog aanvullende informatie willen geven.

6 ouders laten nog eens weten de ouderbijeenkomst een goed initiatief te vinden waar meer bekendheid aan gegeven zou mogen worden. Een ouder vindt het vooral voor jonge kinderen relevant en een ouder had graag gezien dat er gelegenheid was geweest om direct na de bijeenkomst ervaringen uit te wisselen.

Niet voor alle ouders is de bijeenkomst gegeven de situatie waarin zij verkeren relevant. B.v. omdat de andere partner juist geen contact met kinderen wil, omdat het gaat om oudere kinderen, of er sprake is of is geweest van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Meewerken aan vervolgonderzoek

Met 13 ouders kan de RvdK in de toekomst nog eens contact opnemen om te vragen naar hun mening en ervaringen met de RvdK.

Concluderend: Het grootste deel van de ouders heeft de ouderbijeenkomst als positief ervaren. Echter de situatie waarin ouders verkeren kan maken dat de inhoud van de ouderbijeenkomst voor hen minder relevant is.

2. Informatie van ketenpartners

Ketenpartners die zijn uitgenodigd voor een ouderbijeenkomst zijn benaderd met een vragenlijst om hun mening te geven over de ouderbijeenkomsten. In totaal zijn 168 vragenlijsten verstuurd en zijn 29 reacties van ketenpartners ontvangen. Dit betekent een respons van 17,3% wanneer ook alle 168 ketenpartners die zijn uitgenodigd een ouderbijeenkomst hebben bijgewoond. Echter dit laatste is niet bekend.

Van de 29 personen die een vragenlijst hebben teruggestuurd hebben 27 ook laten weten vanuit welke organisatie/werkveld zij aanwezig waren.

- > 11 personen zijn werkzaam als hulpverlener in een gemeente
- > 5 personen zijn werkzaam bij JBG en 2 personen bij Veilig Thuis
- > 5 personen zijn werkzaam bij een zorgaanbieder
- > 4 personen zijn betrokken bij beleid en bestuur van een gemeente.

De algemene indruk van de bijeenkomst is positief (28x) en 1 keer neutraal.

Er is volgens de ketenpartners behoefte aan een dergelijk aanbod. 28 ketenpartners (1 ketenpartner weet het niet) benoemen minimaal één van de volgende behoeften:

bij ouders is er behoefte om dit te horen	16
voor professionals om ouders te verwijzen	19
het is een interventie die aanvullend is op het huidige aanbod	16

Vooraf de kennis over de situatie van kinderen bij scheiding spreekt de ketenpartners aan. 20 ketenpartners hebben dit genoemd.

Ook het verhaal van de moeder en de vader en de toon en houding naar ouders is positief bevonden.

De inleiding en de informatie over veranderen sprak minder mensen aan.

start en de inleiding	3
kennis over de situatie van kinderen bij een scheiding	20
het verhaal van de moeder en de vader	16
de filmpjes	11
de informatie over veranderen	7
de toon en houding naar ouders	13
het geheel	9

Driekwart van de ketenpartners (19) vindt dat er niets hoeft te veranderen aan de inhoud van de bijeenkomst. 2 ketenpartners kunnen niet benoemen wat er moet veranderen. De suggesties die gedaan zijn, betreffen een betere structurering en onderbouwing van de informatie en meer informatie over effecten van het gedrag van ouders op kinderen ook op de lange termijn.

De ketenpartners zijn de volgende stellingen voorgelegd. De antwoorden zijn geclusterd. Helemaal oneens en oneens samen tot oneens en helemaal eens en eens samen tot eens.

	oneens	noch oneens noch eens	eens	Nvt/ga	totaal
Ik vind de bijeenkomsten geen extra waarde hebben in het aanbod dat er al is	29	0	0		29
Het is goed dat ouders anoniem aanwezig kunnen zijn door de aanwezigheid van veel andere ouders, netwerk en professionals	3	2	24		29
Het is waardevol dat ouders zien dat ze niet alleen zijn met hun probleem.	0	0	29		29
Het is belangrijk dat het netwerk ook is uitgenodigd en dat hun belangrijke functie wordt benadrukt.	2	0	27		29
Dat ouders tijdens de bijeenkomst niets hoeven dan enkel achterover te leunen en de informatie te ontvangen, is een goede formule	1	6	21	1	29
Ouders krijgen tijdens de bijeenkomst erkenning voor hun ingewikkelde situatie en hoeven zich niet veroordeeld te voelen	0	4	25		29
De ouderbijeenkomsten zijn ondersteunend aan mijn werk met ouders	0	3	23	3	29

23 ketenpartners zou cliënten op de mogelijkheid willen wijzen om een bijeenkomst bij te wonen. 2 van hen geven aan dit ook al wel gedaan te hebben maar dat dit veelal niet leidt tot bijwonen van een bijeenkomst. 2 ketenpartners geven aan dat niet te doen. Een aantal ketenpartners (4) heeft geen cliëntcontact en heeft om die reden hier niet positief op gereageerd.

Ketenpartners die veranderingen hebben gezien bij cliënten

Van 8 ketenpartners heeft een cliënt daadwerkelijk al eens een bijeenkomst bijgewoond. 1 ketenpartner merkte hiervan niets, 6 ketenpartners zagen kleine positieve veranderingen en 1 ketenpartner zag een verandering bij cliënten.

Deze laatste laat weten: "Moeder gaf aan dat het haar de ogen geopend had. Ze heeft het zeer waardevol gevonden om samen met oma mz. hier naar toe te gaan en op een andere manier bezig te zijn met de scheiding. Niet enkel vanuit een alles overheersend negatief gevoel zoals ze zelf haar situatie omschrijft maar juist door kennis op te halen, erkenning/herkenning en voorruit te kijken naar de toekomst. Jammer in deze is dat de vader van de kinderen het aanbod als kansloos inschatte en niet naar de bijeenkomst is geweest."

De ketenpartners die een kleine positieve verandering zagen waren minder in staat om een concreet voorbeeld te geven. Genoemd is:

Ouders zien dat het conflict te stoppen is door de verhalen van de ervaringsdeskundige. Ouders hebben meer informatie en hebben samen met de vertrouwenspersoon gesproken over wat ze konden veranderen.

Client is geschrokken van impact op de kinderen en voelde zich schuldig.

Wat het probleem is met ouders in complexe echtscheidingen is hun drang om gelijk te krijgen. Zo'n avond verandert dat niet altijd. Die wil is zo sterk.

Vader heeft nav de voorgelezen brief meer inzicht in zijn communicatie met zijn ex over de kinderen gekregen.

Meer bevestiging dat hoe zij bezig was oke is en meer inhoudelijke bagage om naar haar ex toe te kunnen ventileren ter motivatie om het anders te gaan doen.

Organisatie van de ouderbijeenkomsten

De visie van ketenpartners op wie de ouderbijeenkomsten zou moeten organiseren verschilt. Er zijn ketenpartners die het prima vinden dat de RvdK dit doet. Ook is gezien dat iemand het helemaal niet goed vindt dat de RvdK het voortouw hierin heeft omdat de RvdK achter in de keten zit. Het merendeel van de partners denkt dat organisaties in het voorveld de organisatie van de ouderbijeenkomsten op zich moeten nemen.

Concluderend: de ketenpartners vinden de ouderbijeenkomsten een waardevolle bijdrage in het hulpaanbod van gescheiden ouders met kinderen. Over het algemeen vindt men de organisatie hiervan geen taak voor de RvdK maar vindt men dat de bijeenkomsten door het voorveld georganiseerd moeten worden.

3. Informatie van de raadsonderzoekers

Alle raadsonderzoekers die in 2018 G&O onderzoeken hebben gedaan zijn benaderd door middel van een vragenlijst.

20 raadsonderzoekers hebben de vragenlijst ingevuld. In deze paragraaf de terugkoppeling van de resultaten.

18 van de 20 raadsonderzoekers hebben al eens een ouderbijeenkomst bijgewoond. Eén raadsonderzoeker laat weten binnenkort een bijeenkomst bij te gaan wonen. 18 raadsonderzoekers zijn positief over de ouderbijeenkomsten. Eén raadsonderzoeker laat weten dat elke bijeenkomst anders is maar dat de informatie die gegeven wordt altijd heel helder is en mensen altijd aan het denken zet.

De helft van de raadsonderzoekers benoemen het verhaal van de vader en de moeder en de informatie over de kinderen als onderdelen die hen het meest aanspreken. In onderstaande tabel alle scores op de vraag wat sprak je aan tijdens de bijeenkomst.

start en de inleiding	1
de informatie over het raadsonderzoek	2
kennis over de situatie van kinderen bij een scheiding	10
het verhaal van de moeder en de vader	10
de filmpjes	8
de informatie over veranderen	6
de toon en houding naar ouders	4
het geheel	9
anders n.l.	2

11 raadsonderzoekers vinden dat de ouderbijeenkomsten zoals ze nu zijn, goed zijn en dat er niets hoeft te veranderen. Door een aantal raadsonderzoekers zijn suggesties gedaan:

- > Door meerdere raadsonderzoekers is opgemerkt dat aandacht voor het eigen scheidingstrauma van de ouder waardevol kan zijn.
- > Het zou goed zijn wanneer ouders in een eerder stadium informatie zouden krijgen over de effecten van het handelen.

Aandacht voor ouderbijeenkomsten tijdens onderzoek

Raadsonderzoekers attenderen ouders ook zelf op de ouderbijeenkomsten. 15 keer is benoemd dat dit tijdens een G&O onderzoek is gedaan, 11 keer tijdens een beschermings- of strafonderzoek, 3x tijdens een zitting en 1x tijdens het overleg aan de beschermtafel.

5 raadsonderzoekers hebben aangegeven dat in bijna alle G&O onderzoeken ouders of één van hen al een ouderbijeenkomst hebben bijgewoond. 4 raadsonderzoekers schatten dat dit in de helft van de zaken het geval is en 6 raadsonderzoekers schatten dat dit in een kwart van de zaken het geval is. De overige raadsonderzoekers geven aan dat dit zelden voorkomt (1) of dat zij dit niet weten (4).

3 raadsonderzoekers geven aan dat zij bij de start van het onderzoek altijd weten of ouders al dan niet een bijeenkomst hebben bijgewoond. 6 raadsonderzoekers weten het niet altijd maar wel vaak.

7 raadsonderzoekers laten weten het soms wel en soms niet te weten. 4 raadsonderzoekers geven aan dit bijna nooit te weten.

Gevraagd is of de ouderbijeenkomst ter sprake komt in het raadsonderzoek.

Slechts twee raadsonderzoekers geven aan het tijdens het onderzoek nooit te hebben over de ouderbijeenkomst. De overige raadsonderzoekers brengen de ouderbijeenkomst ter sprake in het onderzoek. 16 raadsonderzoekers wanneer minimaal één van de ouders geweest is, 1 raadsonderzoeker alleen wanneer beide ouders geweest zijn en één raadsonderzoeker wanneer ouders niet geweest zijn. In het laatste geval vraagt de raadsonderzoeker wat maakt dat de ouders niet zijn gegaan.

Tijdens het raadsonderzoek merken 5 raadsonderzoekers niet dat ouders een bijeenkomst hebben bijgewoond. De overige 15 raadsonderzoekers merken soms dat:

ouders weten wat ze van het onderzoek mogen en kunnen verwachten	6
het kind eerder centraal gezet kan worden in het onderzoek	7
ouders lijken te beseffen dat oplossingen gezocht moeten worden	10
ouders lijken te beseffen dat het nodig is om hulpverlening te accepteren	3
ouders steun hebben gezocht na de ouderbijeenkomst	1
de situatie van het kind na de bijeenkomst is verbeterd	2
de communicatie tussen ouders na de bijeenkomst is verbeterd	2

6 raadsonderzoekers hebben geen zaken in gedachten waarin het bijwonen van een ouderbijeenkomst helpend is geweest om tot een resultaat te komen tijdens het onderzoek.

14 raadsonderzoekers kunnen zich nog wel een zaak herinneren waarin de ouderbijeenkomst een positief effect had.

Eén raadsonderzoeker heeft gemerkt dat de ouderbijeenkomst er toe heeft geleid dat het netwerk aan het denken is gezet.

Gevraagd is aan de raadsonderzoekers wat zij gemerkt hebben aan effecten. 10 raadsonderzoekers hebben hierop de volgende variatie aan antwoorden gegeven.

<i>meer ruimte voor de andere ouder, meer bewustwording over het effect voor het kind, meer toegankelijkheid in het onderzoek</i>
<i>Meer inzicht in de gevolgen voor het kind.</i>
<i>Soms is er echt een veranderde mindset van ouders; ouders benoemen het negatieve effect van hun gedrag op het kind; ook ouders die vinden dat zij voor niets zijn geweest omdat hun situatie anders is.</i>
<i>In 1 zaak zijn ouders gaan nadenken over oplossingen, waardoor ouders dichterbij elkaar kwamen</i>
<i>Ouders zijn zich meer bewust van het effect van de situatie op het kind, waardoor het gesprek meer over het kind gaat dan over de andere ouder. Ouders hebben meer nagedacht over hun eigen aandeel en wat zij zelf anders zouden kunnen doen.</i>
<i>soms zijn ouders er wat meer over aan het na denken</i>
<i>Kleine dingen zoals dat een ouder een foto van de andere ouder op de slaapkamer van het kind heeft gezet of met het kind over de andere ouder heeft gesproken.</i>
<i>Communicatie was aanzienlijk verbeterd, ouders zagen in dat er iets moest veranderen</i>
<i>Stapje in bewustwording van eigen invloed op het geheel en de impact op het kind.</i>
<i>Moeder zag in dat zij invloed had op hoe Ruby zich voelt op het moment dat ze naar vader gaat. .Moeder zag in dat een kind kan vertellen wat een moeder wil horen.</i>

Ook is raadsonderzoekers gevraagd of zij de informatie van de bijeenkomst toepassen of gebruiken tijdens het raadsonderzoek. 5 raadsonderzoekers doen dit niet. 12 raadsonderzoekers geven aan dat zij tijdens het onderzoek soms teruggrijpen op informatie die ouders al gehoord hebben. Ook is door 5 raadsonderzoekers benoemd dat zij beter kunnen aansluiten bij ouders. Twee raadsonderzoekers hebben laten weten tijdens het onderzoek ook zelf de informatie uit de bijeenkomsten te delen.

Slechts 4 raadsonderzoekers geven aan dat het een enkele keer is gebeurd dat in het rapport ook de eventuele gevolgen van het bijwonen van een ouderbijeenkomst benoemd zijn. Nog eens 3 raadsonderzoekers geven aan dat zij dit doen als het aan de orde is. De overige raadsonderzoekers vermelden niets over de ouderbijeenkomsten in het rapport.

Concluderend: de raadsonderzoekers staan positief tegenover de ouderbijeenkomsten. Zij zouden graag zien dat ouders hier eerder gebruik van zouden maken. Niet altijd is bekend of ouders een ouderbijeenkomst hebben bijgewoond. De invloed op het raadsonderzoek is in enkele zaken merkbaar. In de raadsrapportage is nagenoeg nooit informatie opgenomen over de ouderbijeenkomsten.

4. Beantwoording onderzoeksvragen en conclusies

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de deelvragen zoals geformuleerd in het eerste hoofdstuk aan de orde. Het antwoord op de deelvragen biedt de basis voor het beantwoorde van de hoofdvraag: **Hoe draagt het aanbieden van ouderbijeenkomsten G&O bij aan een goede situatie voor kinderen waarvan de ouders scheiden?**

Deelvraag 1:

- > Zijn ouders zich na deelname aan de bijeenkomst meer bewust van het effect van hun eigen gedrag op de situatie waarin hun kind door de scheiding verkeert?

De reacties van ouders wijzen erop dat een deel van de ouders zich door de ouderbijeenkomst meer bewust is van het effect van hun eigen gedrag. De helft van de ouders geeft aan dat ze beter kunnen bedenken wat de huidige situatie betekent voor hun kind. Minder dan de helft van de ouders (44%) laat weten dat zij beseffen dat zij als ouders iets kunnen doen om de situatie van de kinderen te verbeteren. Voor een deel van de ouders heeft de ouderbijeenkomst naar hun mening niet bijgedragen aan meer bewustzijn. Ouders geven ook aan dat zij zich al bewust zijn van het effect van de situatie voor hun kinderen omdat zij al via internet informatie hebben verzameld. Ruim de helft van de raadsonderzoekers (55%) die mee heeft gedaan aan het onderzoek heeft gemerkt dat ouders na een ouderbijeenkomst lijken te beseffen dat oplossingen gezocht moeten worden.

Deelvraag 2:

- > Heeft deelname aan de bijeenkomst geleid tot veranderingen in gedrag bij ouders?

Aan de ouders is gevraagd of zij dingen rond de kinderen anders zijn gaan doen. 7 Ouders (39%) geven aan dat dit het geval is. Van 8 ketenpartners heeft een cliënt daadwerkelijk al eens een ouderbijeenkomst bijgewoond. Bij één van de ouders heeft de ketenpartner daadwerkelijk een verandering in het gedrag bij ouders gezien. Daarnaast hebben ketenpartners (4) gezien dat ouders nieuwe inzichten hebben gekregen.

Driekwart van de raadsonderzoekers laten weten soms een verandering te zien bij ouders. Het gaat dan meestal niet om veranderingen in gedrag maar om verandering van inzicht en bewustwording bij ouders.

Deelvraag 3:

> Heeft deelname aan de ouderbijeenkomst gevolgen voor het raadsonderzoek?

Volgens 15 van de 20 raadsonderzoekers (75%) heeft deelname aan de ouderbijeenkomst soms gevolgen voor het raadsonderzoek: 7 raadsonderzoekers noemen dat het kind eerder centraal gezet kan worden in het onderzoek. 10 raadsonderzoekers merken dat ouders lijken te beseffen dat oplossingen gezocht moeten worden.

14 raadsonderzoekers kunnen zich nog wel een zaak herinneren waarin de ouderbijeenkomst een positief effect heeft gehad. Een kwart van de raadsonderzoekers merken niet dat ouders een bijeenkomst hebben bijgewoond.

Conclusies

De ouderbijeenkomsten vormen een waardevol aanbod voor ouders die scheiden. Ouders zo goed mogelijk informeren over de gevolgen van de scheiding voor hun kinderen is belangrijk. De vorm van een ouderbijeenkomst waarin een grote groep ouders informatie krijgt aangeboden spreekt aan.

Het lijkt zinvol om de informatie zo vroeg mogelijk aan te bieden. Ouders geven aan al via andere bronnen informatie te hebben verzameld waardoor de informatie van de ouderbijeenkomsten voor hen niet nieuw is.

Ketenpartners die aanwezig zijn geweest bij een ouderbijeenkomst zijn positief over de ouderbijeenkomsten. Zij geven aan dat het om een waardevol hulpaanbod gaat dat beschikbaar zou moeten zijn naast de al bestaande vormen van hulp.

Logischerwijze zouden ouders deze informatie zo vroeg mogelijk in het scheidingsproces moeten krijgen. Zoals ook door ketenpartners is aangegeven ligt het voor de hand dat het voorveld deze voorlichting verzorgt, waarbij uiteraard gebruik gemaakt kan worden van de werkzame elementen van de ouderbijeenkomsten zoals die door de RvdK zijn opgestart.

De resultaten van het onderzoek leiden tot de aanbevelingen om ouderbijeenkomsten voort te zetten en dit aanbod te doen aan ouders die aan het begin van het scheidingsproces staan. Organisatie van de ouderbijeenkomsten door het voorveld is het meest passend.

